

ETH DIARI

Numerò 22
Dimars 2 de hereuèr 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

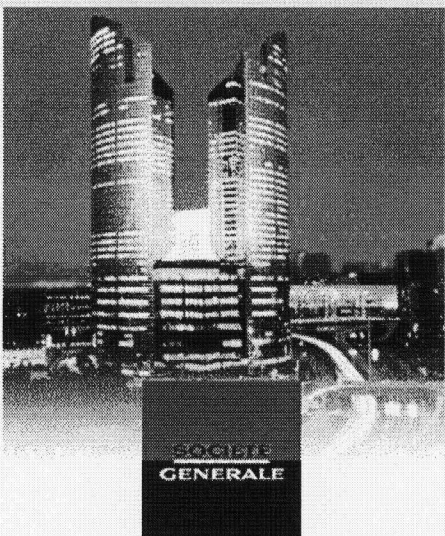
Prètz: 50 pessetes

Era fusion de Société Générale tamb Paribas cree eth primèr banc francés e eth quatau mondiau per hons pròpris

Era Société Générale (SG) a presentat ua aufèrta publica d'escambi d'accions sus Paribas, tamb çò qu'aguesta fusion darà lòc ath primèr grop bancari francés dauant deth Crédit Agricole e eth quatau mondiau per hons pròpris, segontes anoncièren eth Conselh de Mercats Financiers e andús bancs.

Eth nau grop, que portarà eth nòm de SG Paribas, serà amiat per actuau president deth conselh de direccion de Paribas, André Lévy-Lang, en tot qu'era vicepresidència corresponderà ath president dera Société Générale, Daniel Bouton.

Era Société Générale vò crompar eth totau des accions de Paribas per miei der es-

cambi de cinc des sues accions per ueit de Paribas, e er exit dera operacion ei condicionat ara aportacion de, coma minim, eth 50,01 per cent deth capitau de Paribas. S'eth nivèu de responsa ei deth 100%, aguesta aufèrta portarie ara creacion d'uns 96 milions de títols Société Générale, en tot èster ua transaccion deth torn de 15.100 milions d'euros (uns 2,5 bilions de pessetes). Eth numerò totau d'accions SG en circulacion serie de 196 milions de títols. Es cotisacions des títols d'andues societats an estat suspenudes enquias 15 ores d'aué.

Eth nau grop SG Paribas registrarà un resultat net *pro forma* de 2.100 milions d'euros (349.410 milions de pessetes) e ua

rendabilitat sus hons pròpris d'un 11,3 per cent. Es hons pròpris totaus de SG Paribas arrenheràn lèu es 21.000 milions d'euros (3,49 bilions de pessetes).

"Er objectiu ei arribar enquia ua rendabilitat recorrenta de hons pròpris d'un 15 per cent e un creishement deth benefici net per accion de mès d'un 15 per cent annau de mieja", segontes un comunicat comun d'andús bancs. "Eth trebuc des sinergies s'amie entad aquest objectiu, e era operacion da a SG Paribas mieis entath sòn desvolopament, dempús des cargues de reestructuracion e d'integracion avalorades en 1.000 milions d'euros".

Eth grop amassarà sies sectors d'activitat: banca de detalh, servicis financiers especialisadi, gestion d'actius e servicis bancaris, banca d'inversions, participacions e immobiliari.

ENTÀ AMPLIAR ETH NÒSTE EQUIP DE CORRECTORS-REVIRADORS D'ARANÉS

ETH DIARI cèrque correctors d'aranés entà trabalhar tres ores diàries de casa estant. Ei imprescindible auer ordinador e saber usar bèth tractament de tèxte.

Compdaratz tamb assessorament d'expèrts en correccion e trabalharatz en equip.

Trucatatz pes tardes entà concertar entrevista ath telefon 973 64 17 72.

180 PERSONES PARTICIPEN EN DICTAT OCCITAN DE CASTRAS

A tau coma ja vos auancèc **ETH DIARI**, eth darrèr dissabte, se celebrèc en Institut Universitari Tecnologic de Castras era **Iau Dictada Occitana**. Aquest concors lingüistic siguec organizat peth Centre Occitan deth País Castrés e i participèren 180 personas.

Amassadi en Anfiteatre der Institut i auie estudiants des calandretes, estudiants des licèus, estudiants diuèrsi coma tanben personas granes disposades a competir entà veir qui hège mens fautes en dictat d'un tèxte.

Damb era presència der alcalde de Castras, presentèc er acte Robert Martí. Ara seguida Sergi Gairal autor de *Lo Barracon* liegec un bocin dera sua òbra e d'aquest tròç se'n

treiguec un fragment entath dictat, que le dictèc e liegec eth medeish, diuèrsi viatges. Es calandrons hèn es 82 primères paraules, es liceans 105 paraules, e es adults, includid totis es participaires catalans encara que siguessen estudiants, hèren 161 paraules.

Dempús i aguec ua actuacion musicau deth grop bigordan ETHS BANDOLETS, e ara seguida se hèc ua lectura des premiats. Guanhèc Mireia Braç de Carcassona, e eth prèmi siguec un viatge entà Marròc.

Se repartiren a toti diplòmes d'assistència. As catalans deth CAOC catalan, que hèren era dictada, se les dèc un diplòma de "ciutadan occitan d'aunor".

ERA SEU D'URGELH A ER UNIC NÒDE D'ACCÉS A INTERNET DETH PIRENÈU

Era Seu d'Urgelh dispause der unic nòde (centre de recepcion de trucades entà establir connexion) que Telefonica a installat enes regions pirenenques der Estat espanhòu entà accedir a Internet a trauèrs deth servici Info Via Plus, eth sistèma de connexion en hilat virtuuu mondiau damb un còst de trucada locau. Eth nau sistèma substituís des deth dia 18 de gèr er anterior servici d'Infovia, que requèris trucar ath numerò 055.

Info Via Plus foncione en tot er Estat espanhòu a trauèrs de lèu 140 nòdes distribusid per tot eth territòri. Deth conjunt des regions deth Pirenèu peninsular, era unica zòna que dis-

pause d'un nòde ei era Seu d'Urgelh (973 359 000), ja qu'eth Pirenèu aragonés depen d'Òsca, eth navarrés de Pamplona e es parçans de montanha dera província de Girona an d'utilisar eth nòde de Figueres o de Girona ciutat.

Ena demarcacion de Lhèida i a un aute punt de connexion a Info Via Plus situat ena capitau provinciau, mentre qu'as parçans barcelonesi non i foncionen 11, dus des quaus ena capitau catalana.

Era practica situacion de monopòli dera què gaudirà era companhia Telefonica per çò que tanh as possibilitats de connexion damb era metuda en foncionament d'Info Via Plus, qu'a captat lèu lèu eth 100 per cent des internautes que hègen servir er anterior sistèma. Açò totun, es usuares, mejançant era Associacion d'Internautes, an denonciat publicament er irregular servici que les prèste era companhia, coma ara freqüents dificultats d'accés, intermitències e lentitud enes connexions. Diuèrsi internautes dera Val d'Aran patissen tanben aquesti problèms enes primèrs dies de foncionament d'Info Via Plus.

EDITORIAU

ARAN OPINE

A viatges des d'aquest diari mos sentem aclaparats de tantes responsabilitats socials que quauque generós lector mos atribuí.

Se serviram entà abituat ara lectura a un sector adult dera poblacion, se serviram entà abituat a qu'era gent pague pes causes que son en aranés, se serviram eca, eca. Cau tier compde e non crear fauses expectatiues pr'amor que sonque çò que se preten ei hèr premsa escrita, aué jos eth supòrt d'ua huelha; deman jos un producte editoriau mès complèt. Mès simplement hèm premsa, tot e que quauques mancances estructuraus deth país mos obliguen a daurir camins qu'a-

(Contunhe darrèr)

TORNE SANTA GUETA

CONTUNHEN ES PREPARATIUS ENTARA HÈSTA DES HEMNES QUE SE CELEBRARÀ ETH PRÒPLÈU DIUENDRES

Coma ja ei tradicion eth dia de Santa Agueda, eth 5 de hereuèr, ei era hèsta dera hemna e i a diuèrsi collectius de hemnes deth país qu'aguesta passada di-menjada e pendent aquesti dies amanissen damb illusion e engèni toti es elements e es activitats que seràn eth programa dera hèsta. Des d'ua missa en Vielha, passant per un sopar e contunhant damb era fin dera hèsta cargada de suspreses e jòcs, son bères ues des activitats der eveniment. De moment nosati auem coneishut dues iniciatiues: ua, era de Vielha, e er auta, era de Les. En toti es dus lòcs mos diden que didesquem as nòstes lectores qu'encara an temps entà apuntà-se-i.

Era comission de hemnes a organizat en Vielha ua missa entàs 19.30 ores, un sopar e ua tòia en Parador de Vielha entàs 21.30 ores, e ua hèsta ena discòteca Elurra

a compdar des 24 ores.

En Les i a un sopar en Òtel Europa entàs 21 ores e ara seguida balh e jòcs en Bar deth Pònt.

Tant entàs actes de Vielha coma enes de Les calerà pagar un tiquet. En Vielha 4.500 *cuques*, e en Les ac an fraccionat: 3.500 eth sopar e 500 *cuques* eth balh. A on traparatz es tiquets? Enes botigues de prestigi e de provat supòrt entara hèsta qu'auem enes dues poblacions. Sonque calerà que seguissetz en Vielha uns pannèus de propaganda entara ocasion, d'un auriò ueu estrelhat e que pòrte uns elefants barant, e en Les seguitz eth tralh d'uns pannèus mès classic e de proporcions mès modèstes a on eth diboish d'ua modèu se presènte damb un trage de net. Seguiram informant.

DOCUMENTS

Ara seguida volem presentar as nòsti lectors, en transcripcion literau, eth **Programa d'actuacions de 1999**. Açò qu'ac haram en dus liuraments, aué e deman.

Non calerie ne justificar era importància dera normalisacion der aranés e era importància d'ua Oficina d'aguestes caracteristiques entath nòste país. Tot e qu'era normalisacion prigonda non sonque ei causa de foncionaris o tecnicos, senon qu'a de compdar tamb era participacion dera societat civiu entà que sigue plia. Entad açò qu'ei important difóner documentacion entath debat.

S'a escuelhut era part de "Propòstes" pr'amor que, coneishudes en sòn conjunt, dan un perfu clar dera politica de normalisacion que se vò possar enguan. En cambi, era part de "Memòria" que la cau contrastar e ei de besonh un trabalh periodistic entà poder hè-ne un bilanç.

PROGRAMA D'ACTUACIONS DERA OFICINA DE FOMENT E ENSENHAMENT DER ARANÉS TAR AN 1999 (I)

SERVICI DE PLANIFICACION

- Activacion deth Conselh Sociau der Aranés. Se vò convocar es ponències que falte.
- Elaboracion deth Plan de Normalisacion Lingüística. Er an 99 a d'èster eth der acabament deth Plan e dera discussion deth ma-deish en Plen deth Conselh Sociau.
- Elaboracion de programes de foment der aranés enes ambits que sigue de besonh.

SERVICI DE NORMALISACION LINGÜÍSTICA

- Classes d'aranés entara poblacion enes nivèus A / A1 / B e C.
- Classes d'aranés entath personau deth Conselh e de totes es administracions qu'ac requerisquen.
- Classes d'aranés pera ràdio.
- Traduccions, en tot continuar en procès de substituí-les per consultes.
- Convocar trebalhs e bèques de traduccion.
- Convocar un aute viatge un cors de nivèu C en tot hèr qu'era convocatòria sigue biannau.
- Elaborar materiau entar ensenhament-aprenentatge.
- Assolidacion dera Junta Permanenta d'Aranés.
- Assolidacion des classes d'aranés entara poblacion en Barcelona.
- Realisar un cors de traduccion ar aranés en ostiu entà facilitar er accés tad aguesta possibilitat ad aqueri que ja an un domini orau e escrit deth madeish.
- Iniciar classes d'aranés entara poblacion en Lhèida e en bèth aute endret de Catalonha.
- Continuar damb es Classes d'Aranés der Ostiu.
- Convocar es personas qu'an obtengut eth nivèu C entà visionar *Er Orsalhèr* e tractar sus era possibilitat d'aufir sessions academiques sus qüestions d'interès ath torn der aranés, en un procès alternatiu ar impartiment deth nivèu C.
- Realisar ua jornada annau de coordinacion de professors d'aranés, donques ja n'i començe a auer un bon numerò.

SERVICI DE RELACIONS INSTITUCIONAUS

- Mantier contactes tecnicos damb era Generalitat de Catalonha e damb d'autes institucions en ambit de çò que tanh ar article 20-2 dera Lei d'Aran. Possar per miei d'aguesti contactes eth desenvolupament der article 20-2 en aqueri aspèctes encara non iniciats.
- Continuar damb es contactes inciadi damb es Servicis d'Occitan des regions e departaments francesi en territòri occitan en tot ar-ténher acòrds.
- Facilitar era explicacion dera nòsta realitat tostemp que sigue requerit.
- Mantier e mielhorar es relacions tecnicas e institucionaus damb es organismes europèus.
- Mantier era Comission que segontes eth Decret 305/1992 a d'aprovar eth programa e era memòria dera politica lingüística deth Conselh Generau d'Aran.

SERVICI D'ESTUDIS

- Possar eth Centre d'Estudis der Aranés.
- Daurir vies de collaboracion e assolidar es que ja s'an establèrt damb Universitat e institucions erudites entà empossar estudis de caractèr lingüistic e sòciolingüistic.
- Assolidar eth trabalh iniciat damb er Institut d'Estudis Ilerdencs entà convocar ua bèca d'estudi annau.
- Convocar ua bèca d'estudi o d'intervencion practica sus aspèctes de caractèr lingüistic o sòciolingüistic.
- Assolidar es acòrds damb era Universitat de Lhèida entà que se possen estudis der aranés entre estudiants des darrèrs còrsi de licenciatura.
- Assolidar er acòrd damb era Universitat de Lhèida entà realisar un cors dera Universitat Catalana d'Ostiu ena Val d'Aran. Treballar ena linia de qu'aguest cors sigue era cunhèra d'ua futura Universitat Aranesa/Occitana/Occitanocatalana d'Ostiu. Dar participacion a d'autes universitats, administracions e organisations en projecte.
- Possar er assolidament deth grop que tra-

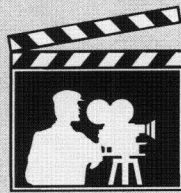
balhe ena determinacion deth Còdi Lingüistic. Sajar de qu'aguest grop sigue era cunhèra deth futur Centre d'Estudis Aranesi.

SERVICI DE PUBLICACIONS

- Publicar damb era infraestructura pròpria deth Conselh Generau, laguens des sues publicacions, es trebalhs que sorgissen e es que siguen requerits.
- Collaborar damb er *Aué* tostemp que calgue.
- Collaborar ena publicacion deth tresau volum dera colleccion "Solei d'Autan" der Institut d'Estudis Ilerdencs. Preparar era edicion deth quatau.
- Dar supòrt ara "Colleccion Garona" que publique es òbres deth Concors Mossèn Condò e qu'edite Pagès Editors.
- Continuar damb era edicion des libres de tèxte de/en aranés entàs escòles, tant des que cau editar dehòra deth Conselh com des que pòden edità-se en madeish.
- Continuar damb es edicions de libres de besonh entàs classes d'aranés.
- Publicacion de cartèus, elements de sensibilizacion, diptics...
- Assolidar eth procès de venda des produccions bibliografiques deth Conselh Generau.
- Arténher era esponsorisacion de publicacions entà aumentar era quantitat des existents.
- Estructurar era politica de publicacions deth Conselh Generau entara promocion der aranés.
- Empossar er assolidament dera produccion de vidèus en aranés a compdar der acòrd iniciat damb eth Departament d'Agricultura, e en tot iniciar collaboracions damb d'auti departaments e servicis.
- Editar eth catalèg de publicacions deth Conselh Generau.
- Ajudar es iniciatives privades e ahiscà-les entà que hèsquen publicacions en aranés (libres personalisats, edicions diuèrses...).
- Procurar peth doblatge de pellicules ar aranés en tot continuar damb eth procès començat damb eth capitol de *Es Tres Bessoes*.

(Contunhe deman)

AGENDA

Cine Vielha
10,30 ores:

*Un mundo
a su medida.*

EDITORIAU (Contunhacion)

bantes arrés non utilizaue e alavetz semble que participam en accions mès granes. Mès que non ei ne serà atau. Qu'es politics de profession respiren tranquilles, er *univèrs ETH DIARI* e toti es sòns productes editoriaus, autant en supòrt papèr, coma digitals o televisius son amiadi a hèr premsa. Açò òc, premsa en majuscula e apropiada ara nòsta cultura, que toti sabem qu'ei en procès de normalisacion.

E era premsa en un país com Aran a d'èster veïcul e airina coratjadora de debat. Perque parlar des *causes* ei util, convida ara cultura deth pacte e ath delà ei un acte responsable de civilitat. Curiosament en casa nòsta ara gent li còste discutir, definí-se e sustot escriuer sus es sòns pensaments. Inclús as politics aranesi les còste definí-se.

Mentre qu'en Catalonha se floquen entà gesser enes mieis de comunicacion o tà publicar un article, aciu entre nosati i a *ua fenianteria* que tà nosati ei preocupant.

ETH DIARI s'a de mòir entre fòrça modèus de diari. D'entrada sajam de publicar causes de grana actualitat, barram edicion tàs cinc deth maitin e podem, perque era tecnica mos ac permet, publicar per exemple era darrèra fòto d'actualitat qu'es melhors diaris deth mon tanben publiquen. Dempús sajam d'èster agils e planèrs, perque en tot préner un cafè se pogue lièger era edicion deth dia. Tanben sajam qu'en aranés se pogue parlar de tot, dera notícia mès seriosa enquiara frivolitat dera premsa de cronica ròsa. E fin finau sajam d'èster eth veïcul de tot tipe de documentacion qu'ajude ath tant besonhós debat en país. Documentacion mès complicada e que segurament calerà salvar e lièger posteriorament tamb paciència.

Aué començam a publicar un d'aguesti documents. Mos an avertit: "açò non interèsse ad arrés!". E credem qu'açò ei rigorosament faus. Eth lector non ei menor d'edat e sustot çò que non ei, ei pèc. Dilhèu, com ei natu-
rau, a un lector li interèsse ua tematica e a un aute lector ua auta. Mès çò de clar ei qu'arrés non pòt panar eth hèt de trasmèter ara opinion publica documents de debat i, encara mens, se gessen dera administracion publica. Pr'amor que, non calerie rebrembar, son es politics e tot er aparelh foncionariu que trabalhe entara societat civiu e non pas ath revès, coma fòrça viatges semble.

Cau crear es bases entà qu'Aran opine de viua veu, e non sonque en un acte passiu, tot e que plan important com ei anar a votar. Entad açò publicaram tota ua sòrta de documentacion entà assolidar eth nòste trabalh periodistic. En tot demorar aqueth dia idillic quan vengue ua institucion o ua entitat publica o privada, e mos pòrte un document e lo volgue includir sancèr en diari com ua separata, pagant religiosament aguest tipe d'insercion. Ath delà d'ajudà-mos economicament a nosati, ajudarie qu'eth lector auesse en casa tota ua documentacion de primèra man, entà hè-se era sua pròpria opinion. Simplement serie un exercici d'apregondiment dera democràcia.

FÓTBOL DERA DIMENJADA

Eth heired non empedeguèc pas es competicions dera dimenjada de fòtbol. Prumèr, com ei de costum, joguèc dissabte era Escòla de Fòtbol dera Escòla Municipau Esportiu de Vielha-Mijaran, tamb es següents resultats:

Categoria alevin

COM. NESTE 2 ESCÒLA VIELHA 1
Jogat ena poblacion de Gordan-Polinhan

Categoria infantiu

SAINT GAUDENS 4 ESCÒLA VIELHA 3
Jogat en Sant Gaudènç

Categoria cadet

SAINT GAUDENS 4 ESCÒLA VIELHA 3

Categoria juveniu

Copa de Comenges

Era Escòla de Vielha jogaue ena poblacion de

Bossènç contra er equip deth Madroc. En non presentà-se aguest era resulta siguec:

MADROC 0 ESCÒLA DE VIELHA 3

Dimenge joguèren es adulti. Ena "Prumèra Division Poule A" dera Liga francesa joguèren:

FC 95 2 UD BOSSÒST 0

Jogat ena localitat de Sepx.

Ena "Promocion Poule A" dera Liga francesa joguèren:

LUSSAN 4 AR LES 2

Jogat en Lussan.

Ena "2au Division Poule B" dera Liga francesa joguèren:

CIERP 2 FC VIELHA 4

Jogat ena localitat de Cierp.

Edite ETH DIARI
Familia Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Euròpa des Pirinèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num. 5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Companyans.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Pilar Barés e Xavier Gutierrez.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI a Vielha

Tirada: 1000 exemplars.